

Op **Allerzielen** een kaars voor de troosters

Titia Dijk-Gilhuis

lezer te Harderwijk

‘Je liep over bekende wegen en ineens opende zich een kloof waarin alles verdween, zonder geluid.’

Met deze zin van Anna Enquist begon mijn rouw precies een jaar en zes weken geleden. Het voelde alsof ik uit een trein gegooid was en in een vreemd landschap terecht was gekomen. Mijn geliefde was plotseling overleden. Rouwen is dan je nieuwe baan voor hele dagen. De weekends niet vrij en je wordt niet ingewerkt.

Op het menu staat rouw. Elke dag weer rouw, iets anders biedt het menu niet. Een bord met rouw; één grote, vette brok. Taai, vol zenen en klonten. Gaandeweg ontdek je dat die rouw op een bedje ligt, een liefdevol gerangschikt bedje, bestaande uit de mensen om je heen.

En voor die mensen wil ik op Allerzielen een kaarsje opsteken, voor al die

troosters m/v. De dode kreeg alle aandacht, was immers al die tijd het onderwerp van gesprek, terecht. Terwijl jij jezelf aan het reconstrueren bent, zet de trooster koffie.

Er hangt een tas met bloemen aan de voordeur; een zak met appels aan de achterdeur. Elke dag weer van die kleine wondertjes, lucifers die in het donker oplichten. Steeds opnieuw die trooster, niet bang om met verdriet geconfronteerd te worden.

Zo werd de rouw voor mij eetbaar, te behappen eigenlijk, door dat bedje van liefde. Er kwam veel voorbij tijdens die bezoeken; trooster en rouwende toon-

---

Er hangt een tas met bloemen aan de voordeur; een zak met appels aan de achterdeur

den hun kwetsbaarheid. Daarbij kwam ook nog troost die ik in de brievenbus vond en die me hielp ontploeteren. Wat schrijf je als trooster? Toch maar die kaart met parsee viooltjes doen? Soms zat er een vleugje God in die groene buitenbus. Of leek dat maar zo? Zo gingen die maanden van rouw voorbij. Pietepeuterig klein en maar wat aarommelend, de mens? Ik weet beter. Als het er op aankomt, kunnen mensen luisteren en er zijn.

Energie

Ik steek een kaars aan voor al die troosters. Naast die voor de geliefde natuurlijk.

De zin van Anna Enquist is schrijnend, hartverscheurend en zo is verlies. De literatuur levert ook troostende zinnen op. Zoals de slotzin uit ‘Tonio’ van A.F.Th. van der Heijden: ‘Ja, ik geloof echt dat de doden een bepaalde energie voor ons achterlaten.’

Die energie zoeken en vinden staat dan voor het komende jaar op het menu.